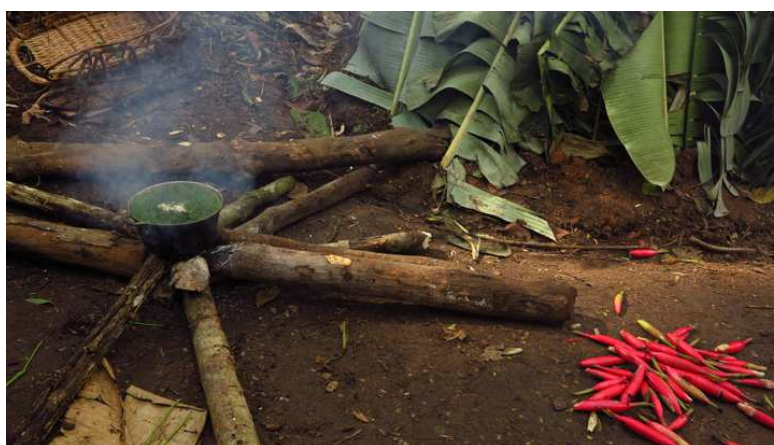

27/05/2019

La transició nutricional en tres societats de caçadors-recol·lectors contemporànies

Algunes societats de caçadors-recol·lectors estan experimentant una transició nutricional ja que, a causa de la integració de l'economia de mercat i els seus efectes, s'introdueixen aliments processats en les seves dietes i per tant, augmenta el seu consum d'olis, greixos i sucres. És per això que en aquest estudi, s'analitza la disponibilitat, origen i accessibilitat dels aliments en tres societats caçadores-recol·lectores amb incorporació de mercat. Els resultats mostren una dieta majoritàriament dependent del bosc encara que es destaca un accés creixent a productes del mercat provocant aquesta transició nutricional.

Fotografia de Sandrine Gallois, 2018

Les dietes de les societats de caçadors-recol·lectors contemporànies són diverses i altament nutritives, tot i que les diferents pressions a què aquests grups es veuen sotmesos estan provocant importants canvis en els seus patrons d'alimentació. Específicament, factors com la integració de l'economia de mercat i els seus efectes en la comercialització d'aliments estan ocasionant una transició nutricional en la qual els aliments tradicionals estan sent progressivament reemplaçats per aliments processats, amb un major contingut en sucre, sal i

greix. Tot i que és conegut que aquests canvis poden tenir grans efectes en la salut de la població, hi ha poques investigacions empíriques que explorin, de manera sistemàtica, els mecanismes mitjançant els quals la integració a l'economia de mercat altera la dieta de les poblacions de caçadors – recol·lectors.

Per omplir aquest buit, en aquest estudi analitzem les dietes de tres grups indígenes en procés d'incorporació a l'economia de mercat: els Tsimane 'a Bolívia, els Punan a Indonèsia i els Baka al Camerun. Específicament, estudiem la disponibilitat d'aliments en diferents moments de l'any, l'origen d'aquests aliments (cultius, aliments silvestres, o mercat), i la seva accessibilitat en termes del temps i diners que impliquen la seva obtenció. Es va trobar que les dietes de les tres societats estan determinades per la disponibilitat d'aliments en diferents èpoques de l'any, sent la diversitat en la dieta menor durant l'estació de pluges quan es fa difícil practicar la caça i la pesca. També es va trobar que la dependència a diferents fonts d'obtenció d'aliments (i.e., el mercat, el bosc, i els camps agrícoles) variava segons el nivell d'integració al mercat de cadascuna de les comunitats. Les comunitats més aïllades van mostrar un major nivell de diversitat en la dieta, associada a un consum més freqüent de fruites, verdures, carn i peix. Tot i que les tres societats segueixen depenent majoritàriament del bosc i dels seus camps agrícoles per a la seva alimentació, l'accés a productes del mercat sembla augmentar el seu consum d'olis, greixos, dolços, sucre i espècies, el que suggereix un procés de transició nutricional. Aquest treball també mostra que les diferents característiques individuals analitzades, com l'ingrés o la dedicació a diferents activitats productives, no afecten la dieta, possiblement per la importància de l'intercanvi d'aliments en les societats estudiades. Aquest treball apel·la a continuar aprofundint en l'anàlisi de la transició dietètica, i específicament en com la integració al mercat també influeix en les preferències alimentàries.

Victoria Reyes

Àrea d'Antropologia Social

Departament d'Antropologia Social i Cultural

Investigadora vinculada ICREA a ICTA

Universitat Autònoma de Barcelona

Victoria.Reyes@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)